

Ühe veteraniga vesteldes

Meie ühingu liikmeid arvatakse momentlil olevat üle kuue tuhande. See on mädrotu mets, kust eemal seisjal oleks raskegi eraldada üksikuid puid, kui mõned ei tõuseks siiski teistest tublisti kõrgemale. Ühe sellise juures tehkemgi täna väikene puhkepaatus.

Posti tänava ühest tagasihoidlikust majakesest leiamegi mehe, keda tunneb igaüks, kes end põliseks rakverlaseks peab, — Rakvere VTÜ vanaliikme Magnus Bauman, kelle liikme-arvestuskaardil on märgitud, et ta kuulub tuleτόrje ridadesse 1902. aastast alates. Seega 65 aastat. Niisugune arv paneb mõtlema.

Magnus Bauman on sündinud ja, kui sõjaväeteenistusaeg maha arvata, ka elanud kogu aja Rakveres, kuhu isa Andres Bauman oli asunud elama Väike-Maarja kihelkonnast Vao vallast. Terane poiss otsustas Rakveres ametit õppida. Pannud esialgu kannu maha ühes veovooriaris, asus ta peagi tööle ühe naabruses elava lihunikmeisteri juures.

Ent Baumanid olid Väike-Maarja kandist põlvnevalt isalt peale ettevõtlikkuse pärinud veel muudki — huvi ühiskondliku töö vastu. See oli tollal sealmail üldiselt au sees. Et tuleτόrjeühingud on meie kultuuriloos olnud mitmel pool ka hariduselu edendajateks, siis polegi ime, et Magnus Bauman sidus oma elu jäävalt selle ühinguga, kus ligimese huve arvestati samaväärselt isiklike huvide kõrval. Teda jõtkus mitmele poole. Peale oma ühingu, kus ta tegeles algusest peale pritsijaoskonna ülemana ja juhatuses olles hiljem ka kassapiaaja abina ning mujandusülemana, jätkus tema energias: ka Rahamaja ja Hariduse Seitsi töös kaasalõõmiseks. Magnus Bauman töötas veel kõrges eas linna elektrimajaga korutoõrina kumpensionile minekuni 1963. aastal.

Ent nüüdki ei jäänud ta oma väikese, kuid mugava kodu-pesa kitsaste seinte vahele. Ta valiti Rakvere Vabatahtliku Tuletõrje Ühingu ajaloo- ja kroomikakomisjoni liikmeks, kellena ta on teinud suurt ja väärtuslikku tööd vanu ürikuid ja protokolliraamatuid läbi töötades. Tehtud märkused on ta teemade ja alateemade kaupa lehekestele välja kirjutatud ja kokku haakinud. Need on nagu väikesed kivikesed, mis ainult ootavad, et keegi nad hooneks — ühingu ajalooks — kokku laoks.

See ajalugu on rikas huvitavate detailide poolest, mida on kaugelt rohkem, kui mahub meie seekordse vestluse, veel vähem käesoleva kirjutise raamidesse. Meie «professionaalne» vestlus algas käsipritsist, puudutas siis 1905. a. esmakordselt soetatud auru-pritsi, mille oli peaaegu väikese ja keskmise vahelise talu hind — 3401 rubla. Nimetatud aasta 3. septembril «sai juhatus ja kõigi komando liikmete juuresolekul teoks Tallinnas ehitatud auru-pritsi proovimine, mille tulemustega kõik väga rahule jäid.» Sellest ajast peale on tehnika kõigil aladel teinud hüglahüppe edasi.

«Kus oli Teie mälestuse järgi seltsi asukoht?» pärin oma vestluskaaslaselt. Ta jutustab: «Mõnelt majas asus tollal võõrastemaja, nn. «Balti hoov», mille peremees Hanson (või ka Hansen) oli ühtlasi pritsimees. Selle võõrastemaja ühes toas käidigi koos. Praegune tuleτόrjeaed oli ka sellal olemas samuti kõlakoda ja pritsikuur. Suvei peeti aias õppusi. Vahel võeti oma orkester ette ja siirduti Palermo lagedale riviharjutustele. Pritsiharjutusi sooritati Tallinna tanaval õpu silla juures. Üldse polnud oma maja, mis sai teatavasti hiljem teoks algul mingiks küsinuks. Head tööd võib teha ka majata, samuti kui oleme näinud väga häid maju, mis kõi-

gest hoolimata jäävad tühjaks. Väga palju sõltub inimestest, kes selles või teises majas sisse ja välja käivad.»

Edasi pärin, kas on vanemast ajast jäänud meelde seltsi esimehi, kes on millegagi eriti silma paistnud.

Magnus Bauman jutustab, et kuigi valimiskampaaniat O. Lutsu «Paunvere» Ärakute ja Reenuste vahelise «kõieveo» mõttes küll polnud, elistati siiski esimeheks ja üldse juhatusse valida jõukamaid kaupmehi ja muidu ülemaid.

Vestlusest selgub, et mõnegi pealtnäha uuepoolse nähtuse juured on õige vanad, nagu ulatuvad kaugele tagasi ka meie noortesalga alged. Selle tõestuseks toob usuteldav mõned väljavõtted protokolliraamatust, mille järgi lastesalg asutati ühingu juurde juba 9. märtsil 1912. aastal. Salk käis isegi Peterburis ülevaatusel, mille kohta toon meie käesoleva vestluse lõpetuseks mõned väljakirjutused Magnus Baumani kogutud andmetest. M. Bauman oli isiklikult määratud salga vastutavaks saatjaks sellel noorte tuleτόrjujate ülevenemaalisel kokkulekule pealinnas.

Nagu nähtub juhatuses koosoleku protokollist 8. septembril 1912. a., teatas komando ülem juhatusetele, et «1. 08. 12. a. oli seltsil au esineda Peterburis kõige kõrgemal ülevaatusel lastesalga ja orkestrija komando ülema A. Pirkeri ja auru-pritsi ülema T. Tomingas'e juhtimisel. Lastesalga koosseisus oli 29 poissi ühes kustutusvooriga. Kaasas oli ka seltsi puhkpillide orkester. Peterburisse jõudis salk 25. juulil (1912) õhtuks.»

Selliseid huvitavaid ülestähendusid on mu jutukaaslasel palju. Ainult hiline õhtutund sunnib meid sedupuhku jätma hürasti selle erksa vaimuga nastates mehega, kes on pühendanud tuleτόrjetööle suure osa oma elust. L. ÜLLASTE